

Việc xem xét và nghiên cứu phương pháp hạch toán giá thành sản phẩm (GTSP) của 1 số nước có trình độ phát triển cao là điều cần thiết đối với nước ta trong việc hoàn thiện cơ chế quản lý nói chung và hoàn thiện nội dung hạch toán giá thành nói riêng.

bao hàm cả vấn đề phản ánh chất lượng sản xuất kinh doanh. Hạch toán giá thành không thể thoát ly hoặc coi thường mặt định chất của nó. Mặt định chất phải luôn được xem là một trong những nội dung quan trọng hàng đầu trong hạch toán giá thành.

b. Lý luận về đối tượng tính giá thành và các phương pháp tính giá thành luôn có giá trị khoa học trong việc đảm bảo tổ chức một cách khoa

thành ba hình thức khác nhau: chi phí có thể đưa thẳng vào sản phẩm chế tạo chi phí có thể đưa thẳng vào mỗi bộ phận hoạt động, các chi phí gián tiếp cần phải phân chia trước khi đưa vào chi phí của các bộ phận.

b. Phân biệt giá phí và giá thành

- Giá phí là khái niệm được sử dụng để xác định những hao phí vật chất mà doanh nghiệp phải đầu tư để thực hiện các giai đoạn khác nhau trong quá trình tái sản xuất.

- Giá thành là khái niệm được sử dụng để xác định những hao phí vật chất dùng cho việc sản xuất và tiêu thụ sản phẩm mà doanh nghiệp phải bù đắp bằng doanh thu bán hàng.

c. Phân tích các loại giá phí: sử dụng các cách phân loại:

- Phân loại theo chức năng kinh tế

- Phân loại theo phạm vi sử dụng

- Phân loại theo nội dung

- Phân loại theo thời điểm tính

toán

d. Phân loại các loại chi phí

Chi phí của doanh nghiệp được phân thành các loại:

- Chi phí sản xuất kinh doanh

- Chi phí tài chính

- Chi phí đặc biệt (hay chi phí thất thường).

Ngoài ra để có căn cứ xác định đúng đắn giá phí còn tiếp tục phân loại chi phí theo các cách sau:

- Phân loại chi phí theo chức năng

- Phân loại chi phí trực tiếp và chi phí gián tiếp.

- Phân loại chi phí không phân bổ và chi phí bổ sung.

- Phân loại chi phí cố định và chi phí biến đổi.

e. Hình thành các trung tâm phân tích: bao gồm các trung tâm chính và trung tâm phụ.

- Trung tâm chính bao gồm các trung tâm hoạt động chuyên nghiệp như: trung tâm tiếp liệu, trung tâm chế tạo, trung tâm thương mại.

- Trung tâm phụ bao gồm các trung tâm mà chức năng hoạt động của nó là nhằm cung cấp lao vụ cho các trung tâm chính như: trung tâm hành chính quản trị, trung tâm quản lý dụng cụ...

Phương pháp hạch toán giá thành của Pháp được xác lập trong nền kinh tế thị trường phát triển cao và có một quá trình hoàn chỉnh lâu dài nên có nhiều nội dung mà chúng ta cần phải nghiên cứu, vận dụng, đặc biệt là cách tổ chức và phương pháp hạch toán GTSP.

3. Phương pháp hạch toán giá thành của Mỹ

Khái niệm giá thành cũng được sử dụng trong kế toán Mỹ như là một chỉ tiêu đo lường các khoản hao phí vật chất mà các doanh nghiệp đã bỏ ra để sản xuất và tiêu thụ sản phẩm. Tuy

PHƯƠNG PHÁP HẠCH TOÁN GIÁ THÀNH SẢN PHẨM

Ở MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI VÀ NHỮNG BÀI HỌC KINH NGHIỆM ĐỐI VỚI VIỆT NAM

Tất nhiên khi nói đến trình độ phát triển bao giờ cũng gắn liền với cơ chế quản lý, song không có nghĩa là 1 nước nào đó vận dụng cơ chế quản lý không phù hợp trong giai đoạn hiện nay lại không có điều gì mà chúng ta cần nghiên cứu và học tập. Cơ chế quản lý được sử dụng để vận hành nền kinh tế phải đáp ứng những nhiệm vụ kinh tế-chính trị-xã hội trong những giai đoạn lịch sử nhất định và hơn nữa bất kỳ nền kinh tế nào cũng có những đặc trưng thuộc về truyền thống và lịch sử phát triển lâu dài.

Việc kế thừa những thành tựu về lý luận và thực tiễn trong hạch toán giá thành sản phẩm của các nước phát triển trên thế giới không thể tách rời với trình độ sản xuất, trình độ quản lý trong những giai đoạn nhất định. Thừa nhận vấn đề này là điều phù hợp với phép biện chứng và tính lịch sử cụ thể.

Xuất phát từ quan điểm như vậy nên trong bài viết này chúng tôi chủ yếu đi vào xem xét và nghiên cứu phương pháp hạch toán GTSP của Liên Xô, Pháp, Mỹ và rút ra những bài học kinh nghiệm cần thiết cho nước ta trong giai đoạn hiện nay.

1. Phương pháp hạch toán giá thành ở Liên Xô (cũ)

Phương pháp hạch toán chi phí sản xuất và tính GTSP của Liên Xô đã được nước ta học tập và vận dụng gần như nguyên vẹn nên không cần thiết phải trình bày lại trình tự và nội dung hạch toán. Phương pháp này được xây dựng trong điều kiện thực hiện cơ chế quản lý tập trung bao cấp nên khi chuyển nền kinh tế sang cơ chế thị trường thì phương pháp hạch toán giá thành của Liên Xô đã bộc lộ nhiều nhược điểm cần được sửa đổi hoặc cải tiến, song ở phương pháp này vẫn có những kinh nghiệm quý báu cần được tiếp thu và phát triển.

a. Nói đến giá thành không chỉ là nói đến vấn đề bù đắp chi phí mà còn

VÕ VĂN NHỊ
ĐH Tài chính - Kế toán TP.HCM

học công việc hạch toán chi phí và tính GTSP.

c. Nếu loại bỏ tính hình thức và rườm rà trong phương pháp hạch toán giá thành thì tính cụ thể, rạch ròi và yêu cầu chính xác của nó luôn có giá trị thiết thực trong hoạt động quản lý của các doanh nghiệp, đặc biệt là trong đánh giá và phân tích hiệu quả kinh doanh.

2. Phương pháp hạch toán giá thành của Pháp

Xuất phát từ quan điểm GTSP bao gồm tất cả các khoản chi thuộc về tất cả các đầu vào nhằm mục đích tạo ra những đầu ra tương ứng nên nội dung và phương pháp hạch toán giá thành của Pháp có những đặc thù biểu hiện những quan hệ kinh tế-pháp lý của nền kinh tế thị trường phát triển cao.

Các nội dung cơ bản trong phương pháp hạch toán giá thành của Pháp bao gồm:

a. Để phục vụ cho việc hạch toán giá thành thì chi phí được phân biệt

nhiên khái niệm giá thành cũng được tiếp cận thông qua khái niệm giá phí, ngoài ra khái niệm giá thành còn được chia ra thành hai loại: GTSP và giá thành chung cho kỳ.

- GTSP là các giá phí liên hệ đến quá trình sản xuất sản phẩm.

- Giá thành chung cho kỳ là các giá phí liên hệ đến các hoạt động bán hàng và các hoạt động chung của kỳ kế toán.

GTSP không làm ảnh hưởng đến lợi tức cho đến khi sản phẩm đó được bán ra. Trái lại, các giá phí được phân loại là giá phí chung cho kỳ của kỳ được xem là một phần của chi phí hoạt động chung trong kỳ mà nó phải gánh chịu.

Trình tự và nội dung hạch toán giá thành của Mỹ được thể hiện:

a. Hạch toán giá phí nguyên vật liệu dùng trực tiếp cho sản phẩm.

b. Hạch toán giá phí lao động trực tiếp cho sản phẩm.

c. Hạch toán và phân bổ một phần chi phí quản lý hợp lý hoặc chi phí chung - các giá phí gắn liền với quá trình sản xuất.

Ba yếu tố này được tổng hợp lại để xác định tổng GTSP hoàn thành. Số giá trị này được phản ánh trong hàng tồn kho cho tới khi sản phẩm được bán ra.

Hạch toán giá thành của Mỹ về đại thể cũng có những điểm tương đồng với kế toán Pháp song ở kế toán Mỹ do xuất phát từ quan điểm chi phí quản lý gắn liền với một kỳ hạch toán cụ thể và ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả kinh doanh trong kỳ nên chi phí quản lý là một đối tượng quan trọng trong quản lý và hạch toán chi phí của từng doanh nghiệp. Có thể nói hạch toán chi phí quản lý là hạt nhân trong kế toán giá thành của Mỹ. Đây là điểm độc đáo mà chúng ta cần xem xét và học tập.

4. Một số bài học kinh nghiệm

Sau khi xem xét và nghiên cứu các phương pháp hạch toán giá thành khác nhau, có thể rút ra những vấn đề có tính phương pháp luận và có ý nghĩa thực tiễn trong xác lập phương án hạch toán giá thành ở nước ta trong giai đoạn hiện nay.

a. Quan điểm về mọi khoản chi tiêu đều tạo nên giá thành của kế toán Mỹ là vấn đề có tính phương pháp luận và có ý nghĩa thực tiễn hết sức quan trọng khi xem xét bản chất kinh tế của giá thành và quy nạp chi phí vào giá thành.

b. Quan điểm phân loại chi phí thành 3 khoản: chi phí vật liệu trực tiếp dùng cho sản xuất, chi phí lao động trực tiếp dùng cho sản xuất và chi phí quản lý, trong đó chi phí quản lý được xem như là một đối tượng hạch toán trung tâm và được chia thành hai bộ phận: giá phí quản lý chung liên hệ với hoạt động sản xuất và giá phí quản lý

chung liên hệ đến hoạt động bán hàng và các hoạt động chung. Quan điểm này có ý nghĩa quan trọng trong việc xác định đúng đắn kết quả kinh doanh trong từng kỳ nhất định.

c. Quan điểm phân loại chi phí theo chức năng để hình thành nên các trung tâm phân tích chi phí chính và phụ, từ đó xác định các loại giá phí: giá phí tiếp liệu, giá phí sản xuất, giá phí phân phối và tổng hợp thành GTSP

của kế toán Pháp là quan điểm rất lý thú về mặt tổ chức kế toán chi phí và xác định GTSP.

d. Quan điểm về hạch toán giá thành để phục vụ cho hạch toán kinh tế nội bộ của Liên Xô cũng là quan điểm rất có giá trị về phương pháp luận và giá trị thực tế khi vận dụng để xây dựng phương án hạch toán giá thành cho các doanh nghiệp sản xuất ở nước ta ♣

Mini siêu thị đầu tiên ở TP.HCM

MINH TRÍ

Công ty Vàng bạc đá quý TP.HCM (SJC) và Trung tâm thương mại Vũng Tàu SINHANCO đã khai trương Mini siêu thị (Minimart) kinh doanh theo phương thức hiện đại, văn minh vào ngày 20.10.1993 vừa qua, với diện tích 800m², tại lầu 1, số 101 Nam Kỳ Khởi Nghĩa, Quận 1, TP.HCM.

Mini siêu thị được thành lập nhằm đáp ứng yêu cầu của khách nước ngoài đang có mặt ngày càng tăng ở TP, các khách sạn, và người trong nước muốn có nơi mua bán thuận lợi, giá cả rõ ràng, cân đúng đủ, đảm bảo chất lượng, bao bì đẹp và giữ được vệ sinh.

Ở Mini siêu thị hiện có hơn 1.000 nhóm hàng với 5.000 mặt hàng đa dạng, phong phú từ nước hoa, rượu bia, thịt cá cho đến cây cối lau nhà cũng có bán tại đây. Phần lớn hàng hóa bán tại Mini siêu thị được nhập khẩu trực tiếp từ Mỹ, Úc... Ngoài ra, bước đầu hàng sản xuất trong nước của Vissan và Mỹ phẩm Như Ngọc cũng đã có mặt, cùng chen vai sát cánh trong cuộc cạnh tranh với hàng ngoại nhập. Những hàng hóa này được bày bán theo ngành hàng, nhóm hàng thuận lợi, đẹp mắt, dễ dàng cho sự lựa chọn của khách hàng.

Giá bán ở đây, theo ý kiến của nhiều khách hàng, có cái rẻ hơn, nhưng có cái mắc hơn hàng cùng loại bán ở bên ngoài. Những hàng hóa rẻ hơn là do siêu thị nhập trực tiếp với số lượng lớn nên giá rẻ. Điều chắc chắn là hàng ở siêu thị bảo đảm vệ sinh, cân đúng đủ, đảm bảo chất lượng. Đặc biệt những hàng hóa cần thiết, nhất là những hàng tươi sống, sẽ được bảo quản ở kho lạnh dưới 30°C.

Phương thức mua bán ở đây hiện đại và văn minh như các siêu thị ở các nước tiên tiến. Khi vào mua hàng, khách hàng gọi lại giỏ xách của mình tại quầy hàng, nhận một xe đẩy và tự lựa chọn hàng hóa mình muốn mua (có niêm yết giá) để vào giỏ xe. Khách hàng sẽ cảm thấy mình hoàn toàn thoải mái tự do vì không phải chờ đợi, và cũng không sợ bị hổ vờ trả giá nhằm, chọn nhầm hàng có chất lượng xấu hoặc bị cân đóng thiếu. Sau khi chọn đủ hàng mà mình muốn mua, khách hàng đẩy xe đến quầy tính tiền. Các cô thu ngân sẽ lấy từng món hàng ra "quẹt" vào "thiết bị điện tử" giá cả từng món hàng và tổng số tiền khách cần trả sẽ hiện lên máy vi tính, khách chỉ cần trả đủ tiền và nhận hàng về, khỏi lo lắng vì có nhầm lẫn giá cả hay không. Ở đây mua bán hàng hóa bằng 2 loại tiền, tiền VN và đô-la Mỹ.

Trong những ngày đầu tiên, việc mua bán ở Mini siêu thị diễn ra khá tốt, doanh số đạt gần 100 triệu đồng/ngày. Tuy nhiên vì số lượng người mua (và tham quan) khá đông nên có lúc khách phải xếp hàng chờ đến lượt mình vào siêu thị, và cũng có lúc một số mặt hàng không có đủ để bán cho khách. Ban giám đốc Mini siêu thị hứa là sẽ tổ chức việc mua hàng của khách thuận lợi hơn và cung ứng đủ hàng hóa trong thời gian tới.

Việc tổ chức siêu thị như trên là điều phổ biến ở các nước tiên tiến, nhưng ở TP.HCM đây là thể hiện sự cố gắng lớn của những người có trách nhiệm của TP.HCM và Vũng Tàu vì trước đây Cosevina đã tổ chức một lần nhưng không thành công.

Theo ông Nguyễn Thành Long, Phó giám đốc CTVDQ TP và ông Phan Minh Có, Giám đốc Mini siêu thị thì ở TP ta trong tương lai không xa cần có khoảng 20 siêu thị kinh doanh theo phương thức này ♣